

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/23/2021
Identifikačné číslo spisu: 4019200184
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4019200184.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, členky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a člena senátu Mgr. Michala Novotného (sudca spravodajca) vo veci žalobkyne: Y. N. L. Š., nar. XX. U. XXXX, V. XX, B. Z., zastúpenej: Advokátska kancelária Timoranská & Štofková s.r.o., IČO: 36 813 401, Podzámska 32, Nové Zámky, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 11. februára 2019, č. 262-3/2019-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sa 31/2019-95 z 10. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietá.
- II. Žalobkyňa má právo voči žalovanej na náhradu 100 % trov kasačného konania.

O d ō v o d n e n i e

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že žalobkyňa je zapísaná v zozname správcov, ktorý vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

2. Okresný súd Nitra uznesením sp. zn. 31 K 28/2009, ktoré bolo uverejnené v čiastke Obchodného vestníka vydanej 30. októbra 2009, vyhlásil konkurz na majetok dlžníka - podnikateľa R. O., dodatok obchodného mesta TOPTRANZ, IČO: 34 588 591, a ustanovil žalobkyňu za správkyňu. Tá pri výkone svojej funkcie neodviedla za dlžníka poisťné na sociálne poistenie za mesiace máj a jún 2010. Napriek tomu Okresný súd Nitra uznesením, ktoré bolo uverejnené v čiastke Obchodného vestníka vydanej 15. novembra 2011, zrušil vyhlásený konkurz po splnení rozvrhu výťažku. Po jeho právoplatnosti ďalším uznesením, uverejneným v čiastke vydanej 2. marca 2012, odvolal žalobkyňu z funkcie správcu.

3. Pobočka Sociálnej poisťovne v Nových Zámkoch najskôr rozhodnutím z 9. januára 2015 predpísala dlžníkovi R. O. penále z dlžného poisťného za január 2009 až apríl 2010 a žalovaná toto rozhodnutie

potvrdila svojím rozhodnutím z 10. augusta 2015. Krajský súd v Nitre však rozsudkom č. k. 26 S 24/2015-54 zrušil obe tieto rozhodnutia. Pritom vyslovil právny názor, že podľa § 87 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov musí poistné počas konkurzu odvádzať správca, nie dlžník. Pretože dlžník nebol osobou povinnou odvádzať poistné, nebolo podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov možné predpísať mu ani penále. Žalovaná nepodala proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť.

4. Novým rozhodnutím z 12. júla 2018, č. 700-1480000518-GC04/18, pobočka v Nových Zámkoch predpísala žalobkyni „za úpadcu: R. O.“ z poistného za mesiace máj a jún 2010 penále v sume 10,66 €, ktorého výpočet bol ozrejmeneý v prílohe rozhodnutia. Na odôvodnenie stručne uviedla, že penále predpísala, pretože neboli včas odvedené poistné a príspevky za tieto mesiace, ktoré „samostatne zárobkovo činná osoba“ mala odvieť. Napriek odvolaniu žalobkyne žalovaná tu preskúmaným rozhodnutím z 11. februára 2019 toto rozhodnutie potvrdila. Zdôraznila, že pohľadávky na poistné na sociálne poistenie, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu, sú podľa § 87 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. pohľadávkami proti podstate. Pohľadávka na penále vzniká až jeho predpísaním, preto nemusela byť proti dlžníkovi uplatnená v konkurze. Žalovaná odkázala na právny názor, ktorý vyslovil správny súd v rozsudku č. k. 26 S 24/2015-54, a z neho uzavrela, že penále z obdobia konkurzu malo byť predpísané správkyňi podstaty. Predpísanie penále je povinnosťou a nie možnosťou žalovanej.

5. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 23 Sa 31/2019-95 zrušil obe rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. c) v spojení s ods. 3 písm. a) SSP. Najskôr zopakoval, že pohľadávka na penále vznikla až jeho predpísaním, a tak si ju žalovaná nemohla prihlásiť do konkurzu. Za ďalšiu „rozhodujúcu skutočnosť“ považoval to, že Okresný súd Nitra ďalším uznesením sp. zn. 31 NcKR 3/2010 z 5. septembra 2012 povolil oddĺženie dlžníka, čím sa všetky pohľadávky voči nemu stali nevymáhateľné. Konečne uzavrel, že žalovaná nemohla na zaplatenie penále zaviazat' správkyňu, lebo tá bola z funkcie správcu odvolaná a podľa § 44 zákona č. 7/2005 Z. z. nekonala vo vlastnom mene.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

6. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Zopakovala, že podľa právneho názoru vysloveného v rozsudku č. k. 26 S 24/2015-54 bola žalobkyňa počas konkurzu povinná odvádzať poistné. Správnemu súdu vytkla, že v tu prerokovanej veci dospel k opačnému právnomu názoru. Podľa § 87 ods. 2 a § 44 zákona č. 7/2005 Z. z. mohol s majetkom dlžníka disponovať len správca a dlžník nemohol odvieť poistné, ani keby tak chcel urobiť. Na základe citovaných ustanovení je tak správca osobou povinnou odvádzať poistné, žalobkyňa ho však za máj a jún 2010 neodviedla. Záverom žalovaná vytkla správnomu súdu nesprávne posúdenie účinkov oddĺženia dlžníka, ktoré sa nemohlo týkať pohľadávky na penále, ktorá vznikla až v roku 2018. Pritom žalobkyňa sa týmto spôsobom nebránila v odvolaní proti rozhodnutiu pobočky.

7. Žalobkyňa navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť. V rozsudku č. k. 26 S 24/2015-43 súd riešil to, kto odvádza poistné, nie to, kto zodpovedá za penále. Penále je sankciou, ktorá je podľa § 100 ods. 2 písm. c) zákona č. 7/2005 Z. z. vylúčená z uspokojenia v konkurze. Zdôraznila, že podľa § 87 ods. 3 cit. zák. má správca uspokojovať pohľadávky proti podstate z výťažku, nie v ich pôvodnej splatnosti. V žiadnom prípade však nemožno penále predpísať správcovi, ktorý osobne nezodpovedá za dlžníkové dlhy.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), na ktorý od 1. augusta 2021 prešiel výkon súdnictva z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov), preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

9. Podstatou prerokúvanej veci je otázka, či žalobkyni, ktorá bola v rokoch 2009 až 2012 správkynou podstaty dlžníka R. O., mohla žalovaná predpísať penále za to, že v máji a júni 2010 zaňho včas neodviedla poistné na sociálne poistenie. Pre riešenie tejto otázky je dôležité objasniť si rozdiely medzi správcom podstaty a osobou, ktorá túto funkciu zastáva.

10. Podľa § 2 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch v znení neskorších predpisov je správca fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná do zoznamu správcov. Citované ustanovenie však definuje správcu len na účely posudzovania osobných a ďalších predpokladov, ktoré sú potrebné na výkon tejto funkcie, ako aj zodpovednosti osoby, ktorá je v tomto zozname zapísaná. Naopak, zákon č. 7/2005 Z. z. samotný pojem správcu nevymedzuje, len vychádza z toho, že je jedným zo subjektov konkurzu. Podľa § 22 ods. 1 cit. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2011, ktoré bolo podľa § 206a ods. 1 cit. zák. rozhodné aj v konkurze na majetok dlžníka R. O., správcu ustanovoval súd v uznesení o vyhlásení konkurzu. Podľa § 44 ods. 1 cit. zák. oprávnenie úpadcu nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, vyhlásením konkurzu prechádzalo na správcu; správca pritom koná v mene a na účet úpadcu. Podľa § 102 ods. 4 a 5 cit. zák. zverejnením oznámenia o právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu zanikali (okrem iného) účinky konkurzu podľa § 44 ods. 1. Ku dňu zrušenia konkurzu správca uzavrel účtovné knihy a zostavil individuálnu účtovnú závierku, odovzdal úpadcovi, prípadne likvidátorovi všetky potrebné doklady, zostávajúci majetok a zaistil ďalšie činnosti súvisiace so zrušením konkurzu; po vykonaní týchto činností súd odvolal správcu z funkcie.

11. Vychádzajúc z citovaných ustanovení judikatúra už skôr vyslovila, že správca konkurznej podstaty je osobitný procesný subjekt zúčastnený na konkurznom konaní, ktorý má samostatné postavenie ako voči úpadcovi, tak voči veriteľom. Správcu konkurznej podstaty konkrétneho úpadcu nie je možné automaticky stotožňovať s fyzickou osobou, ktorá túto funkciu vykonáva (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obo 10/2014, jeho uznesenie sp. zn. 3 Obo 59/2016, R 61/2017, ako aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 417/2020 a ďalšie). Správca (konkurznej) podstaty ako osobitný procesný subjekt existuje len počas konkurzného konania, resp. na základe § 102 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. v citovanom znení ešte určitý čas po jeho skončení. Odvolaním správcu podstaty tento osobitný procesný subjekt v príslušnom konkurznom konaní zaniká. Práva a povinnosti, ktoré so správcom podstaty spájajú jednotlivé ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. (najmä právo nakladať s konkurznou podstatou podľa § 44, správa majetku úpadcu podľa § 86, právo prevádzkovať podnik podľa § 88, speňažovanie majetku podľa § 91), patria práve správcovi ako osobitnému procesnému subjektu konkurzného konania.

12. Od tohto pojmu správcu však treba odlišovať samotnú fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá v danom konkurznom konaní funkciu správcu vykonáva. Táto fyzická osoba alebo právnická osoba len vykonáva funkciu správcu, teda plní tie úlohy a oprávnenia, ktoré zákon s touto funkciou spája. Tieto úlohy a oprávnenia sa však nestávajú jej osobnými úlohami a oprávneniami, ale zostávajú úlohami a oprávneniami správcu ako osobitného procesného subjektu. Preto úlohy a oprávnenia správcu podstaty v konkurze, ale ani práva a povinnosti takéhoto správcu nevznikajú skôr než je správca v konkrétnom konkurznom konaní ustanovený podľa § 22 zákona č. 7/2005 Z. z. Rovnako tieto úlohy, oprávnenia, ale ani práva a povinnosti správcu nemôžu pretrvať dlhšie, než podľa § 102 ods. 4 cit. zák. táto funkcia v konkrétnom konkurznom konaní zanikne.

13. Vychádzajúc z uvedených úvah tak možno uzavrieť, že bez ohľadu na to, či v konkurze majetok dlžníka R. O. povinnosť odvádzať poistné zaťažovalo správcu podstaty alebo samotného dlžníka, bolo možné povinnosti, ktoré by z výkonu funkcie správcu v danom konkurze vznikali, ukladať správcovi podstaty len do okamihu, kedy postupom podľa § 102 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. v cit. znení jeho funkcia zanikla. Podľa zisteného skutkového stavu bola žalobkyňa z funkcie správcu podstaty odvolaná uznesením okresného súdu, u ktorého účinky doručenia podľa § 199 ods. 9 cit. zák. nastali 3. marca 2012. Najneskôr právoplatnosťou tohto uznesenia (20. marec 2012) tak v tomto konkurznom konaní zanikol osobitný procesný subjekt - správca podstaty a najneskôr od tohto dátumu tak správcovi podstaty nemohli vzniknúť žiadne nové práva alebo povinnosti v súvislosti s týmto

konkurzom. Nič na tom nemení okolnosť, že túto funkciu vykonávala žalobkyňa, ktorá ako fyzická osoba stále žije a tak má právnu subjektivitu (porov. § 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Povinnosti, ktoré zaťažovali osobitný procesný subjekt - správcu podstaty určitého úpadcu, totiž nemožno chápať ako povinnosti, ktoré by zaťažovali priamo žalobkyňu ako fyzickú osobu. Pobočka žalovanej tak nemohla 12. júla 2018 predpísať žalobkyni penále za omeškanie s plnením povinnosti, ktorá podľa právneho názoru samotnej žalovanej zaťažovala správcu konkurznej podstaty dlžníka R. O. počas trvania konkurzu na jeho majetok.

14. Len v záujme úplnosti podaného výkladu kasačný súd dopĺňa, že od úloh, oprávnení, práv a povinností správcu podstaty ako osobitného procesného subjektu je potrebné odlišovať zodpovednosť správcu za škodu v zmysle § 12 zákona č. 8/2015 Z. z. Ako už bolo uvedené, pojem správcu podľa citovaného zákona je odlišný od pojmu správcu podstaty v určitom konkrétnom konkurze. Zodpovednosť správcu za škodu podľa citovaného ustanovenia je tak zodpovednosťou konkrétnej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá bola ustanovená na výkon úloh a oprávnení správcu v konkrétnom konaní, za škodu, ktorú pri výkone týchto oprávnení a úloh spôsobila. Takáto zodpovednosť za škodu sa však podľa citovaného ustanovenia spravuje Občianskym zákonníkom a nerozhoduje o ňom žalovaná v nedávkovom konaní (porov. § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. a contrario).

IV.

Záver

15. Zo všetkých uvedených dôvodov tak kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je v rozsahu uplatnených sťažnostných bodov dôvodná, a preto ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

16. Žalobkyňa mala v kasačnom konaní úspech a vynaložila trovy na vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti. Preto jej kasačný súd podľa § 167 v spojení s § 467 ods. 1 SSP priznal ich náhradu proti neúspešnej žalovanej.

17. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

